

Briselē, 2024. gada 4. oktobrī
(OR. en)

13949/24

ENV 959
CLIMA 328
CHIMIE 72
COMPET 973
IND 454
PHARM 131
AGRI 698
RECH 421
ECOFIN 1072
ECO 38
SOC 719
SAN 570
CONSOM 294
MI 831
ENT 186

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	Pastāvīgo pārstāvju komiteja / Padome
Temats:	Ilgospēju sekmējoša ķīmikāliju stratēģija – pašreizējais stāvoklis un turpmākā virzība - viedokļu apmaiņa

1. Komisija 2020. gada 14. oktobrī pieņēma paziņojumu “Ilgospēju sekmējoša ķīmikāliju stratēģija – Ceļā uz vidi, kas brīva no toksikantiem”.
2. Eiropas Parlaments 2020. gada 10. jūlijā pieņēma rezolūciju par ķīmikāliju stratēģiju, savukārt Padome 2021. gada 15. martā pieņēma secinājumus “Savienības ilgtspējīgu ķīmikāliju stratēģija: laiks rīkoties”¹.

¹ ST 6941/21.

3. Lai nākamajā Padomes (Vide) sanāsmē 2024. gada 14. oktobrī strukturētu viedokļu apmaiņu par Ķīmikāliju stratēģiju, prezidentvalsts ir sagatavojusi šīs piezīmes pielikumā izklāstīto informatīvo dokumentu un jautājumus ministriem.
 4. Pastāvīgo pārstāvju komiteja tiek aicināta iepazīties ar prezidentvalsts informatīvo dokumentu, tostarp jautājumiem, un nosūtīt to Padomei viedokļu apmaiņai par tematu “Ilgspēju sekmējoša ķīmikāliju stratēģija – pašreizējais stāvoklis un turpmākā virzība” 2024. gada 14. oktobrī.
-

Ilgtspēju sekmējoša ķīmikāliju stratēģija – pašreizējais stāvoklis un turpmākā virzība

- Viedokļu apmaiņa -

Ilgtspēju sekmējoša ķīmikāliju stratēģija, ar ko Eiropas Komisija nāca klajā 2020. gada oktobrī, ir būtisks elements ES centienos pārvaldīt ķīmiskās vielas tā, lai aizsargātu cilvēka veselību un vidi, vienlaikus stimulējot inovāciju un palielinot ES konkurētspēju.

Ķīmiskā rūpniecība ir viena no lielākajām Eiropas ražošanas nozarēm, un uz tās izlaidi lielā mērā paļaujas citas nozares. Tāpēc ir būtiski saglabāt tās konkurētspēju un noturēt šo nozari uz ilgtspējīgas attīstības ceļa.

Pašlaik nozarē notiek straujas strukturālas pārmaiņas, jo tā saskaras ar nozīmīgām problēmām, tostarp izmaksu pieaugumu, atkarību no ārējiem resursiem un lielāku konkurenci no trešo valstu puses, tāpēc ir īpaši svarīgi, ka ES cenšas panākt gan mūsdienīgu, resursefektīvu un konkurētspējīgu aprites ekonomiku, gan vidi, kas brīva no toksikantiem (zaļais kurss). Šiem apsvērumiem ir jāpievēršas kopā, lai veicinātu taisnīgu, zaļu un digitālu pārkārtošanos Eiropas Savienībā.

Ķīmikāliju stratēģijā, kuras mērķis ir pievērsties sarežģītiem un plaši izplatītiem riskiem, kas saistīti ar bīstamām ķīmikālijām, un kurā ir noteikta vērienīga programma, lai padarītu ES par līderi drošu un ilgtspējīgu ķīmikāliju lietojumā, ir panākts progress daudzās jomās, tostarp attiecībā uz kritērijiem viskaitīgāko ķīmikāliju būtiskā lietojuma definēšanai, pieeju “viena viela – viens novērtējums” ātrākiem, vienkāršotiem un pārredzamiem procesiem, turpmākiem dzīvsudraba lietojuma ierobežojumiem vai aizliegumiem ES, pārskatītu Regulu par ķīmikāliju klasificēšanu, marķēšanu un iepakojšanu (CLP), tostarp ar jaunām bīstamības klasēm utt.

Tomēr dažas stratēģijas darbības, piemēram, “mērķorientētā” *REACH* pārskatīšana, vēl nav īstenotas. Jāatzīmē arī, ka dažu nesen pieņemtu noteikumu, piemēram, jaunieviestās bīstamības klases grozītajā *CLP* regulā, pilnvērtīga iedarbība tiks sasniegta tikai kopā ar pārskatīto *REACH* regulu.

REACH regulai ir būtiska nozīme ES ķīmikāliju politikā, kuras mērķis ir uzlabot cilvēka veselības un vides aizsardzību pret ķīmikāliju radītajiem riskiem. Minētā pārskatīšana ir būtiska, lai novērstu pašreizējās nepilnības regulā, piemēram, lai uzlabotu reģistrācijas dokumentācijas atbilstību; labāk identificētu vielas ar kritiski bīstamām īpašībām; uzlabotu atļauju piešķiršanas sistēmu; veicinātu ierobežojumu procesu utt. Lai varētu visaptveroši pārvaldīt ķīmiskos riskus un nodrošināt ķīmikāliju drošāku lietojumu, šīs nepilnības ir jānovērš.

Attiecībā uz perfluoralkilvielām un polifluoralkilvielām (*PFAS*) piecas valsts iestādes, kas iesniedza “universālo *PFAS*” dokumentāciju, un Eiropas Ķīmikāliju aģentūra (*ECHA*) ir guvušas ievērojamus panākumus priekšlikuma izstrādē, tomēr ir svarīgi arī rūpīgi apsvērt ietekmi uz sabiedrību un rūpniecības nozarēm, kas paļaujas uz šo vielu ar unikālām īpašībām lietojumiem. Tāpēc ir nepieciešama līdzsvarota pieeja, kas veicina drošāku alternatīvu izstrādi un pieņemšanu, vienlaikus nodrošinot regulatīvo skaidrību un atbilstību, tādējādi palīdzot mazināt *PFAS* negatīvo ietekmi. Tomēr secinājums ir jāizdara savlaicīgi, lai neapdraudētu ES rūpniecības ilgtspējīgu attīstību un augsta vides un veselības aizsardzības līmeņa sasniegšanu.

Būtībā jaunais jēdziens, kas izklāstīts Komisijas 2024. gada 26. aprīļa paziņojumā C/2024/2894 “Galvenie kritēriji un principi, kas piemērojami būtiska lietojuma jēdzienam ES tiesību aktos, kuri attiecas uz ķīmikālijām”, vēl gaida savu pielietojumu praksē. Tas būtu ļoti svarīgi, lai nodrošinātu efektīvu īstenošanu un sniegtu lielāku noteiktību.

Jāatzīmē, ka papildus ieguvumiem, ko daži nesen pieņemtie regulatīvie pienākumi sniedz cilvēka veselībai un videi, tie rada lielāku administratīvo slogu dalībvalstīm un ES iestādēm. Turklāt šo pienākumu uzraudzībai un izpildei būs vajadzīgi ievērojami resursi, lai novērstu nekonsekventu piemērošanu, kas mazina regulatīvo pasākumu efektivitāti.

Turklāt *ECHA* pienākumi un uzdevumi ir ievērojami paplašinājušies gan darbības jomas, gan sarežģītības ziņā. Jaunie regulatīvie pienākumi un nepārtrauktā paplašināšanās rada ievērojamas kapacitātes un budžeta problēmas aģentūrai, kā arī dažām dalībvalstīm, lai tās *ECHA* komitejās varētu izvirzīt pietiekamu skaitu ekspertu. Joprojām tiek gatavots priekšlikums *ECHA* pamatregulai, kuram būtu jāstiprina *ECHA* pārvaldība, jāracionalizē tās struktūru darba metodes un jāpadara to finansēšana elastīgāka un ilgtspējīgāka. Tā kā minētajai aģentūrai ir būtiska nozīme attiecībā uz ES tiesību aktu ķīmikāliju jomā īstenošanu, ļoti svarīga ir aģentūras darbības un finanšu modeļa stiprināšana, lai uzlabotu tās darbības efektivitāti un ilgtspēju. *ECHA* ir jābūt kapacitātei atbalstīt ķīmikāliju drošu pārvaldību un ātri reaģēt uz potenciāliem ķīmiskiem riskiem, kas ietekmē vispārējo regulatīvo efektivitāti.

Komisijas priekšsēdētāja savās politiskajās pamatnostādnēs jaunajai Komisijai, kad tika paziņots par jauno “tīras rūpniecības kursu”, norādīja – “mums jāturpina un mēs turpināsim virzību uz Eiropas zaļajā kursā noteiktajiem mērķiem”. Svarīgs šī jaunā kursa elements ir “Ķīmikāliju nozares tiesību aktu kopums, kura mērķis ir vienkāršot *REACH* regulu un nodrošināt skaidrību par “mūžīgajām ķīmikālijām” jeb *PFAS*.”

Kopumā stratēģijas mērķu sasniegšanai vajadzētu joprojām būt ES un tās dalībvalstu prioritātei, vienlaikus ņemot vērā arī jaunus izaicinājumus. Šajā sakarā dažās citās jomās ir steidzami nepieciešama skaidrība un straujš progress, gan, lai uzlabotu ES iedzīvotāju un vides aizsardzību, gan – tā kā dažos gadījumos drošākām ķīmiskām alternatīvām var būt vajadzīgi ievērojami ieguldījumi pētniecībā un izstrādē –, lai nozarei nodrošinātu paredzamu investīciju vidi.

Šīs viedokļu apmaiņas galvenais mērķis ir uzsvērt Ilgtspēju sekmējošas ķīmikāliju stratēģijas nozīmi nākamā politiskā cikla politiskajā darba kārtībā un atbalstīt tās īstenošanas paātrināšanu, nodrošinot skaidrību gan nozarei, gan iestādēm par gaidāmajiem pasākumiem.

Jautājumi ministriem:

- 1. Vai Ķīmikāliju stratēģijā izklāstītās darbības joprojām atbilst mērķim, proti, risināt apzinātās problēmas un sasniegt stratēģijas mērķus? Vai konkrētas darbības, kas vēl nav īstenotas, ir jānosaka par prioritārām?*
- 2. Vai kopš stratēģijas pieņemšanas ir novērotas jaunas un potenciālas problēmas, attiecībā uz kurām ir vajadzīgas jaunas pieejas, līdz ar atjauninātu un izpildāmu īstenošanas ceļvedi?*
- 3. Kādi (citi) īstenošanas veidi ir pieejami ES iestādēm un struktūrām un dalībvalstīm, lai novērstu kavēšanos, paātrinātu stratēģijas īstenošanu un nodrošinātu jaunu uzdevumu pienācīgu izpildi?*
